

Sonja Kump, Franc Mali

PROGRAMSKE SAMOEVALVACIJE

Vir: Zbornik Evalvacija (ur. Darko Štrajn), Pedagoški inštitut, 2000

1. Uvod

V okviru projekta Zagotavljanje kakovosti v visokem šolstvu (*Phare Multi-Country Programme in Higher Education: ZZ - 95.20*) so v letu 1998 potekale pilotne evalvacije institucij in programov v dvanajstih državah srednje in vzhodne Evrope. V nadaljevanju je predstavljena analiza programskih samoevalvacij, ki vključuje enajst samoevalvacijskih poročil: pet s področja ekonomije, pet iz sociologije in eno iz elektrotehnike. Samoevalvacijska poročila so bila narejena v skladu s strukturo preglednice, ki je bila predlagana v *Phare Priročniku za pilotne evalvacije poučevanja in učenja*¹.

Vsa analizirana poročila vključujejo bolj ali manj podrobne predstavitve nacionalnih in institucionalnih kontekstov ter namene in cilje študija, vsebujejo pa tudi informacije o programih, študentih, akademskem osebju, knjižnicah, študijskih pripomočkih in izobraževalni tehnologiji, zunanjih odnosih in o managementu kakovosti. Samoevalvacijska poročila so informativna in v mnogih so izraženi problemi in samokritika. Avtorji poročil na večini institucij so poudarili, da je bila ena od največjih ovir pri njihovem delu pomanjkanje informacij.

O osnutkih samoevalvacijskih poročil, ki so jih pripravili člani samoevalvacijskih skupin, so razpravljali zlasti v kontekstu celotne enote. Žal uvodna poglavja samoevalvacijskih poročil (ki vključujejo malo informacij ali pa informacij sploh ni) vsebujejo le nekaj podrobnosti o tem, kdo je samoevalvacijska poročila pripravil oz. kdo je bil vključen. Izjema je bilo samoevalvacijsko poročilo s področja sociologije, ki je vsebovalo jasno opredeljene cilje, faze in časovni načrt samoevalvacijskega procesa. Toda v treh od petih socioloških programov v samoevalvacijskih skupinah ni bilo predstavnikov študentov. Sestava samoevalvacijskih skupin v ekonomskih samoevalvacijskih poročilih ni bila jasna. Samoevalvacijska skupina elektrotehnike je bila sestavljena iz predstavnikov učiteljskega osebja in študentov. Toda v celoti ni bilo jasno, v

kakšnem obsegu so bila samoevalvacijska poročila rezultat kolektivnega procesa, ki naj bi vključeval različne skupine osebja in študentov, ali pa so bila predvsem delo enega avtorja.

Skupna slabost samoevalvacijskih poročil je bila v tem, da niso omenjala pozitivnih elementov in težav, s katerimi so se spopadale samoevalvacijske skupine med svojim praktičnim delom. V enem od ekonomskih samoevalvacijskih poročil je bilo omenjeno, da je bila ključna težava samoevalvacijske skupine pomanjkanje zanimanja za samoevalvacijo s strani akademskega in administrativnega osebja ter pomanjkanje statističnih podatkov. Kakorkoli, člani vseh samoevalvacijskih skupin so se počutili kot pionirji in utiralci nove poti v samoevalvacijskih procesih. Čeprav analiza programskih samoevalvacij vključuje nekaj kritičnih pripomb, je potrebno poudariti, da je samoevalvacija nenehni učni proces. Veliko takšnih pomanjkljivosti lahko odkrijemo tudi v samoevalvacijskih poročilih, ki so bila pripravljena v drugih kontekstih in v drugih državah.

2. Nacionalni in institucionalni kontekst

Pregledi nacionalnega in institucionalnega konteksta v samoevalvacijskih poročilih niso vedno jasno ločeni. Opisi nacionalnega konteksta so osredotočeni zlasti na spremembe, ki so jih doživeli nacionalni visokošolski sistemi v tranziciji. Eden od pomembnih zaključkov samoevalvacijskih poročil je ugotovitev, da se je univerzitetni sistem v "tranzicijskih deželah" radikalno spremenil samo na normativni ravni, ne pa tudi v praksi. Tako na primer nove visokošolske zakonodaje v veliki meri omenjajo formalno avtonomijo univerz, toda v praksi ostaja še vedno zelo močen vpliv različnih vladnih teles na univerzitetno politiko (struktura študijskih programov, deleži vpisa itd.). V vseh univerzitetnih sistemih "dežel v tranziciji" je najbolj akutna finančna kriza, ki je posledica zmanjšanja državne finančne podpore.

V organizacijskem smislu je struktura institucionalnega managementa v vseh samoevalvacijskih enotah precej podobna. Različna telesa na oddelkih (na primer svet oddelka, predstojnik oddelka in drugi) so pristojna za zadeve, ki so povezane z vsebino študijskih programov, nimajo pa pristojnosti v zadevah, ki so povezane z imenovanjem učiteljev, investicijami, financami itd. To pomeni, da so strukture managementa v "tranzicijskih deželah" še vedno dokaj hierarhične. Managerske pristojnosti različnih teles na oddelkih

določajo telesa na višjih ravneh institucije (torej na ravni fakultete ali univerze). Tako na primer rektor (ali dekan) včasih imenuje celo člane sveta oddelov in predstojnike.

Na področju sociologije obstaja paradoksalna situacija. Po eni strani skoraj vsa samoevalvacijska poročila omenjajo, da v postkomunističnih družbah sociologi uživajo precejšen profesionalni ugled, po drugi strani pa navajajo vrsto pritožb, da znotraj institucionalne strukture fakultete (ali univerze) ne upoštevajo socioloških oddelkov. Nekatera sociološka poročila omenjajo prepričanje akademskega osebja na fakulteti, da je sociologija drugorazredna disciplina. Toda to ne velja za ekonomijo. Razliko v notranjih akademskih ugledih ekonomije in sociologije bi morda lahko delno pojasnili z dejstvom, da je sociologija praviloma nameščena v fakultetah, ki vključujejo številne različne akademske discipline (npr.: Fakulteta za družbene vede, Filozofska fakulteta). Verjetno je tekmovanje za prevzem vodilne vloge na teh fakultetah med disciplinami bolj intenzivno, kakor na ekonomskih fakultetah. Opazno je tudi protislovje med naraščajočim ugledom sociologije v širši družbi in finančno podporo države (oz. vlade).

3. Nameni in cilji

V samoevalvacijskih poročilih so nameni in cilji študijskih programov le redko ločeni glede na nacionalni in institucionalni kontekst. Zaradi tega je včasih težko opaziti, v kakšnem obsegu se struktura študijskega programa ujema s politiko oddelka ter z nameni in cilji enote. Obstajata dve možni razlagi o tem, zakaj te razlike niso upoštevali:

1. nacionalni in notranji, institucionalni nameni in cilji so usklajeni;
2. znotraj disciplin ni dogovora o tem, kaj naj bi bili dolgoročni (nacionalni) in kratkoročni (notranjeinstitucionalni) nameni in cilji.

Kljub ohlapno opredeljenim namenom in ciljem v samoevalvacijskih poročilih lahko na socioloških oddelkih zaznamo dve glavni usmeritvi: akademsko-teoretično in praktično-strokovno. Na splošno se oddelki delijo na tiste, ki poučevanje sociologije razumejo kot ponudbo splošnega znanja, uporabnega v

nizu različnih strok (sociologija kot kultura ali drža in pogled na življenje) ter na tiste, ki poučevanje sociologije razumejo kot usposabljanje specialistov s posebnimi veščinami.

Čeprav se nameni in cilji v ekonomiji včasih kažejo celo bolj neskladni kot tisti v sociologiji, pa izražajo bolj enotno poklicno usmerjenost. Najbolj pomemben cilj v ekonomiji je diplomante "oborožiti" z znanjem, ki je nujno za uspešno kariero v poslovnem svetu. Diplomanti naj bi se bili s pridobljenim specialističnim ekonomskim znanjem sposobni spopadati z zapletenimi praktičnimi ekonomskimi problemi. Ekonomska samoevalvacijska poročila vključujejo tudi naslednje splošne cilje:

- * ponudba študijskega programa, ki zagotavlja visoko kakovost osnovnega in specializiranega poučevanja in učenja, primerljivega z najbolj naprednimi šolami v razvitih deželah;
- * usposabljanje specialistov, ki bodo sposobni zadovoljevati zahteve, ki jih določa strategija Evropske unije;
- * ustvarjanje pogojev za kulturno in znanstveno izmenjavo;
- * pomagati pri reformi visokega šolstva.

Zanimivo je, da oddelek za elektrotehniko navaja kot svoj glavni cilj, poleg priprave za delo v specializirani industrijski praksi, tudi splošno izobraženost diplomantov.

V celoti gledano študijski program na mnogih oddelkih ni vedno skladen z napisanimi nameni in cilji. Prav tako pa pogosto niso jasno opredeljeni kratkoročni, srednjeročni in dolgoročni nameni in cilji.

4. Program

Mnogi oddelki so šele na začetni stopnji svojega razvoja. V novi institucionalni obliki, na primer kot neodvisni oddelki na fakulteti, obstajajo tri leta ali še manj. Med sociologijo in ekonomijo je opazna razlika.

V ekonomskih poročilih je pogosto navedeno, da so v študijskem programu dobro zastopane teoretične

aplikacije, medtem ko je praktičnih premalo. V socioloških poročilih pa so navedene ravno nasprotno ugotovitve: v študijskem programu je premalo teoretičnih predmetov; študenti ne dobijo dovolj znanja iz klasične in sodobne sociološke teorije. Glede na usmeritev nekaterih socioloških oddelkov (cilj poučevanja sociologije je splošno znanje družboslovnih znanosti), takšne navedbe v samoevalvacijskih poročilih niso presenetljive. Veliko večjo pomanjkljivost v samoevalvacijskih poročilih predstavlja odsotnost izjav o interdisciplinarnih vidikih študijskih programov. Glavni izziv ni v tem, kako razviti nove discipline, ampak kako med disciplinami ustvariti povezave.

Iz samoevalvacijskih poročil je razvidno, da si vsi obravnavani oddelki prizadevajo ustvariti bolj prožen program. To dokazujejo delitve študijskih programov v obvezne in izbirne predmete. Seveda pa se delež obveznih predmetov glede na izbirne predmete razlikuje od primera do primera. Toda obstoječi študijski programi na vseh obravnavanih oddelkih predstavljajo dobro izhodišče za prilagajanje Evropskemu kreditnemu sistemu (ECTS).

Prožnost programa glede izbire predmetov (in kombinacije predmetov) je eden od najbolj pomembnih kazalcev kvalitete študija. Zaradi tega razloga se zunanjemu opazovalcu vsekakor zdi presenetljivo, da še zlasti sociološka samoevalvacijska poročila ne namenjajo dovolj pozornosti odpravljanju nekaterih slabosti. Ključne slabosti so naslednje:

1. za samoprenovo študijskih programov ni dovolj notranjih kadrovskih virov;
2. številne predmete poučujejo predavatelji iz drugih organizacij, ki niso specializirane za sociologijo;
3. med raziskovanjem in poučevanjem ni dovolj povezav.

Kaže, da kljub pomanjkanju usposobljenih učiteljev za številne predmete, na mnogih oddelkih ne razmišljajo o tem, da bi v izvajanju študijskih programov pritegnili raziskovalce iz drugih univerz in institucij. To mogoče tudi delno pojasnjuje kritičnost v samoevalvacijskih poročilih glede pomanjkanja novosti v metodah poučevanja in povezav poučevanja z raziskovalnimi rezultati.

Glede na navedbe v socioloških samoevalvacijskih poročilih, na oddelkih prevladujejo predavanja, premalo pa je seminarjev, še zlasti v prvih letih študija. Razlog je neprimerna materialna in tehnična oprema, šibka motiviranost študentov, neustrezno razmerje študent/profesor in pomanjkanje inovativnih predavanj. Čeprav so v ekonomiji identificirani podobni problemi poučevanja kot v sociologiji, kljub temu uporabljajo bolj učinkovite pedagoške metode. Nekatera samoevalvacijska poročila navajajo, da je uporaba osebnih računalnikov in t.i. "business games" na seminarjih običajna praksa v študiju ekonomije. Strokovna praksa in študijske ekskurzije (obiski velikih industrijskih podjetij ali letališč) so običajni v študiju elektrotehnike.

Seminarji se lahko izvajajo s pomočjo raziskovalne infrastrukture oddelkov. Žal je uvajanje raziskovanja v pedagoško delo občasno in nesistematično. Toda enostavne oblike vpeljevanja raziskovanja v poučevanje so opazne povsod (npr.: priporočene teme diplomskih nalog, ki so tesno povezane z obstoječimi raziskovalnimi projekti, prenašanje novejših znanstvenih ugotovitev v učbenike itd.). Toda študenti imajo le redko priložnost sodelovati v raziskovalnih projektih znotraj oddelka. Čeprav so raziskovalci na nekaterih oddelkih še vedno prisotni kot pomemben del akademskega telesa, v pedagoškem procesu sodelujejo le v primerih, ko vodijo praktično delo ali zagotavljajo tehnično plat poučevanja.

Poročanje o raziskovalni dejavnosti akademskega osebja je v večini samoevalvacijskih poročil zelo splošno. Skoraj v nobenem primeru ni podprto s konkretnimi podatki. Razen ene izjeme (v ekonomiji) tudi ni jasno, ali je raziskovalno delo formalni pogoj za akademski pedagoški položaj. Seveda pa to ne pomeni, da na obravnavanih oddelkih ni različnih oblik raziskovalnega dela. Iz samoevalvacijskih poročil je razvidno, da člani vseh oddelkov raziskovanje izvajajo v okviru številnih raziskovalnih projektov. Rezultati tega dela so objavljeni v strokovnih revijah in predstavljeni na znanstvenih konferencah. Na oddelku za elektrotehniko je raziskovanje običajno razdeljeno na bazične in aplikativne raziskave, zadnje se pogosto odzivajo na zahteve industrije. Res pa je, da samokritičnost na tem področju ni ravno odlika samoevalvacijskih poročil. Samo eno poročilo (iz sociologije) omenja, da so bili rezultati raziskovanja na oddelku le redko objavljeni v uglednih mednarodnih revijah.

Čeprav se preverjanje znanja študentov izvaja s pomočjo ustnih in pisnih izpitov, pa je iz socioloških poročil, kot ključna pomanjkljivost, razvidna odsotnost "aplikativnega" vidika v pisnih izpitih (nekoliko manj v ekonomiji). Poročila poleg tega navajajo, da se študentsko znanje bolj poglobljeno preverja na

koncu učnega procesa ter da izpitom primanjkuje interdisciplinarne narave. Zlasti sociološki oddelki želijo razviti obliko izpitov, ki bi pomenila odmik od klasičnih ustnih izpitov k različnim pisnim izpitom, kar bi zagotavljalo povratno informacijo študentom.

Na obravnavanih oddelkih imajo oblikovane postopke za zbiranje informacij študentov o kompetentnosti njihovih učiteljev, toda zbrane informacije niso pogosto uporabljene.

5. Študenti

Samoevalvacijska poročila ne vsebujejo vedno natančnih kvantitativnih podatkov o značilnostih študentov. Odsotnost nekaterih podatkov (npr.: povprečno trajanje študija, uspešnost pri pridobivanju zaposlitve) je razumljiva, saj sociologijo in ekonomijo na nekaterih novih oddelkih poučujejo le krajše obdobje.

Iz samoevalvacijskih poročil je razvidno, da si vedno več mladih ljudi želi študirati sociologijo in ekonomijo. Število prijavljenih vedno presega število odobrenega vpisa. Kakovost prijavljenih kandidatov na področju elektrotehnike se zmanjšuje že od leta 1989. To je posledica dejstva, da sposobne mlade ljudi bolj zanima študij prava, ekonomije in humanistike. Kriterije za vpis pogosto določi država in jih v glavnem opredeli z objektivnimi dejavniki. Le v enem primeru je vpisni kriterij vključeval politične dejavnike (mlajši iz družin, ki so bile preganjane zaradi svoje politične usmerjenosti v enopartijskem sistemu) ali geografski dejavniki (mlajši iz splošno zaostalih področij).

Samoevalvacijska poročila ne vključujejo razlage neskladnosti med deleži vpisa in deleži osipa. Mogoče bi lahko pričakovali, da se bo izbira najbolj nadarjenih absolventov srednjih šol rezultirala v boljših študijskih dosežkih študentske populacije. Toda ta pričakovanja se niso uresničila: osip je še vedno velik. V ekonomiji je delež osipa skoraj enak povprečju v državi, v sociologiji pa je še višji.

Samoevalvacijska poročila ne analizirajo razlogov nizkega deleža tujih študentov, ki nikjer ne presežejo 10% celotnega števila študentov. Opazna je tudi odsotnost posebne obravnave feminizacije socioloških študijev, saj na vseh socioloških oddelkih prevladujejo študentke.

O uspešnosti diplomantov na trgu delovne sile v samoevalvacijskih poročilih ni natančnih podatkov. Obstajajo samo zelo splošne ocene o tem, da je za sociologi in ekonomisti veliko povpraševanje. Še zlasti diplomanti ekonomije se hitro zaposlijo in zato naj ne bi imeli težav pri iskanju zaposlitve neposredno po zaključku študija.

6. Akademsko in administrativno osebje

Sociološka in ekonomska samoevalvacijska poročila nas seznanjajo, da na oddelkih primanjkuje akademskega osebja. Ocen o številu administrativnega osebja v poročilih v glavnem ni. Na nekaterih socioloških oddelkih je trikrat manj predavateljev, kot bi jih naj bilo glede na univerzitetne norme. Na enem od ekonomskih oddelkov se letno novači več kot polovica učiteljskega osebja. Glavni problem je pomanjkanje redno zaposlenega akademskega osebja, ne pa njihova usposobljenost. Glede na samoevalvacijska poročila naj bi akademsko osebje sestavljali visoko usposobljeni strokovnjaki, večji predavateljskega in seminarskega dela. Večina akademskega osebja v ekonomiji ima tudi praktične, poslovne izkušnje.

Akademsko osebje je preobremenjeno. V nekaterih državah je to posledica vladnih zahtev glede pedagoških obveznosti univerzitetnih učiteljev. Dodatni problem predstavlja več hkratnih zaposlitev, ki jih opravljajo učitelji na večini oddelkov (zlasti na socioloških oddelkih). To seveda omejuje možnosti učiteljev, da bi izboljšali kakovost svojega pedagoškega dela, učinkovitost raziskovalnega dela itd.

Zaradi naštetih dejavnikov in zaradi dejstva, da finančna politika ni v rokah oddelkov, je presenetljivo, da samoevalvacijska poročila ne vključujejo bolj natančnih načrtov glede novačenja mladih, nadarjenih sodelavcev. To je namreč velik problem oddelkov, kajti starostna struktura akademskega osebja postaja vse bolj neustrezna. Sociološka samoevalvacijska poročila vključujejo le zelo splošno razmišljanje o neprimernem razmerju med redno zaposlenimi in honorarnimi predavatelji, toda brez konkretnega akcijskega načrta za rešitev tega problema. Položaj je nekoliko boljši na področju ekonomije. Dve od petih poročil nas seznanjata, da bi bila najbolj primerna tista kadrovska politika, ki bi si prizadevala pritegniti podiplomce. Toda nadarjenih diplomantov ekonomije akademski poklic ne privlači vedno, saj imajo zunaj

univerze boljše možnosti za izboljšanje svojega materialnega položaja. Enak problem opazajo tudi na področju elektrotehnike.

7. Knjižnice, študijska oprema in tehnologija

Če pogledamo materialno in tehnično opremljenost in podporo socioloških in ekonomskih oddelkov, opazimo, da samoevalvacijska poročila skoraj ne omenjajo takšne podpore pri delu študentov in učiteljskega osebja. Razen nekaj izjem, med sociološkimi in ekonomskimi oddelki ni veliko razlike. Položaj lahko ilustriramo z navedbo v enem od poročil: "Naše predavalnice so v najboljšem primeru opremljene le s šolskimi tablam in klopni." Prostori so na splošno neprimerno opremljeni, le nekateri imajo nekaj sodobnih tehničnih naprav; tudi število računalnikov je na skoraj vseh oddelkih neustrezno.

V ekonomiji na ravni oddelkov nimajo knjižnic. Seveda lahko študenti uporabljajo druge (fakultetne ali univerzitetne) knjižnice. Toda te knjižnice niso vedno dovolj specializirane.

Čeprav imajo nekateri sociološki oddelki svoje knjižnice, pa je zaloga knjig in (zlasti tujih) revij neustrezna in zastarela. V mnogih primerih predstavljajo tuje donacije edini način, da pridobijo novejšo literaturo.

Iz samoevalvacijskih poročil je razvidna pomanjkljivost fakultetnega (univerzitetnega) managementa, ki se kaže v tem, da oddelki nimajo veliko vpliva na odločitve o financiranju knjižnic in študijske opreme. Finančna politika je centralizirana na fakultetni (univerzitetni) ravni in zato oddelki nimajo možnosti, da bi reševali akutne probleme knjižnic.

8. Zunanji odnosi

Sociološki in ekonomski oddelki se med seboj najbolj očitno razlikujejo po odnosih, ki jih imajo z zunanjim svetom. Zunanji odnosi socioloških oddelkov so omejeni na javne institucije (vladne in nevladne). Ekonomski oddelki vzdržujejo številne stike z industrijskimi in poslovnimi podjetji. Ne glede na te razlike, imata obe disciplini več stikov s tujimi (akadetskimi) partnerji kot pa z domačimi (neakadetskimi) partnerji.

Stiki s tujimi partnerji, zlasti v sociologiji, temeljijo bolj na spodbudah posameznikov, kakor pa na institucionalnem sodelovanju celotnih oddelkov. Institucionalizirane oblike sodelovanja v okviru Evropskih programov izmenjave so omejene v glavnem na TEMPUS programe. Žal je to sodelovanje šele pred kratkim doseglo raven skupnih študijev - tako gre tok študentov in učiteljskega osebja le v eni smeri: od vzhoda na zahod (z eno izjemo na področju ekonomije in eno izjemo na področju sociologije).

Obravnavani oddelki niso dovolj izkoristili prednosti, ki so ponujene z Evropskimi programi izmenjave. Ti programi izmenjave so pomembni ne le zaradi vključevanja tujih partnerjev kot gostujočih predavateljev, ampak tudi zaradi pridobivanja finančne podpore. Posledica sodelovanja enega od ekonomskih oddelkov v Evropskih programih izmenjave se je pokazala v bistveno povečani opremljenosti oddelčnih laboratorijev in povečani knjižnični zalogi. Slednje je še zlasti pomembno zaradi pomanjkanja prevodov novejše sociološke in ekonomske literature.

9. Management kakovosti

Uporaba postopkov za izboljšanje managementa kakovosti se razlikuje od primera do primera in zato med oddelki na tem področju ni veliko skupnih točk. Tako se na primer postopki za evalvacijo kakovosti poučevanja med posameznimi predmeti zelo razlikujejo. Poleg tega se oddelki razlikujejo tudi po tem, ali redno evalvirajo proces poučevanja ali le občasno, ali evalvacija poteka na vseh ravneh ali le na nekaterih itd. Na oddelkih v glavnem ni tradicije managementa kakovosti. Na nekaterih oddelkih so šele pred kratkim začeli evalvirati proces poučevanja. Pogosto ni jasna vloga študentskega vrednotenja njihovih učiteljev. Najboljša situacija je v deželah, kjer je evalvacija poučevanja del visokošolske zakonodaje.

Ex-post evalvacije so še bolj skromne. Le v dveh primerih je bilo navedeno, da imajo novejša pregleda, s pomočjo katerih ugotavljajo, v kakšni meri so delodajalci zadovoljni s sociološkimi programi. Zbrane informacije so na teh oddelkih koristno uporabili pri analizi kakovosti študijskih programov. Razlogi za nezadovoljstvo - in seveda tudi razlogi za zadovoljstvo, so lahko dobro izhodišče za izboljšanje dela celotnega oddelka.

Čeprav je veliko formalnih in neformalnih načinov za izboljšanje kakovosti študijskih programov ("od spodaj navzgor" in "od zgoraj navzdol"), lahko zapletena in birokratska narava evalvacijskega procesa ovira ustvarjalnost. V enem od socioloških samoevalvacijskih poročil je navedeno, da učitelje vsako leto pozovejo, naj predložijo spremembe za svoje učne načrte. Toda spremembe potrjujejo vsaj tri instance na univerzitetni ravni. Če upoštevamo dejstvo, da kar nekaj učiteljev ni ravno navdušenih za inovacije, lahko kmalu pričakujemo negativne posledice takšnega togega sistema.

10. Zaključek s priporočili

Samoevalvacijska poročila so imela dve glavni pomanjkljivosti. Prvič, mnogim ni uspelo izpostaviti prednosti in slabosti splošnega konteksta, v katerem proučevana "enota" deluje. Drugič, v mnogih primerih se samoevalvacijska poročila ne zaključijo z akcijskim načrtom. Takšne pomanjkljivosti so precej pogoste v samoevalvacijskih poročilih visokošolskih institucij v drugih (zahodnoevropskih) državah, zlasti kadar imajo institucije malo samoevalvacijskih izkušenj ali kadar se samoevalvacijsko poročilo razume kot poročilo, ki je narejeno predvsem za zunanjo javnost. Analiza samoevalvacijskih poročil je pokazala tudi pogosto nejasne opredelitve namenov in ciljev proučevane enote, kar je izhodišče za razpravo med obiskom zunanje evalvacijske skupine. Raziskovalci priporočamo, da naj bi bila navodila za izvajanje samoevalvacij bolj natančna glede analize posameznih vidikov evalvacije. Potrebno bi bilo poudariti, da je samoevalvacija ravnovesje med opisom/zagovorom ter kritično presojo. Še bolj bi bilo potrebno poudariti pomen kvalitativnega, analitičnega dela poročil in omeniti, da bo evalvacijski proces imel koristne učinke šele, če bomo priporočila tudi implementirali.

---

1. Kristoffersen, D., Sursock, A., Westerheijden, D. (1998). *Quality Assurance in Higher Education. Manual of Quality Assurance: Procedures and Practices*. London: Quality Support Centre & EC/Phare/ETF.